

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.131>

УДК: 657

О. В. Чернецька,

*к. е. н, доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування
та управління фінансово-економічною безпекою,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4691-636X>

Л. В. Декет,

*здобувач ОПП «Облік і оподаткування»
другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-4742-2127>

Н. О. Ємчук,

*здобувач ОПП «Облік і оподаткування»
другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-4864-6783>

**ІНФОРМАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ З
КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ У КОНТЕКСТІ ОБЛІКУ ТА
УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ**

*O. Chernetska,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation
and Management of Financial and Economic Security,
Dnipro State Agrarian and Economic University*

*L. Deket,
Student of the "Accounting and Taxation"
second (master's) level of higher education,
Faculty of Accounting and Finance,
Dnipro State Agrarian and Economic University*

*N. Yemchuk,
Student of the "Accounting and Taxation"
second (master's) level of higher education,
Faculty of Accounting and Finance,
Dnipro State Agrarian and Economic University*

INFORMATION INTERACTION OF A BUSINESS ENTITY WITH REGULATORY AUTHORITIES IN THE CONTEXT OF ACCOUNTING AND BUSINESS PROCESS MANAGEMENT

У статті досліджено інформаційну взаємодію суб'єкта господарювання з контролюючими органами у контексті управління бізнес-процесами. Розглянуто основні типи інформаційних потоків, що супроводжують ключові бізнес - процеси, зокрема прийняття на роботу працівників, надходження основних засобів, формування податкового зобов'язання, узагальнення результатів діяльності в контексті оподаткування тощо. Проаналізовано роль електронного кабінету платника податків як основного інструменту цифрової взаємодії, а також можливість використання альтернативних каналів комунікації для підвищення ефективності облікового процесу. Запропоновано алгоритм організації інформаційного обміну, який дозволяє забезпечити своєчасне,

достовірне та безпечне інформування контролюючих органів, та є практичним інструментом для суб'єктів господарювання, що сприятиме оптимізації облікових процедур, зменшенню адміністративних ризиків та підвищенню ефективності управління бізнес-процесами.

The article examines the information interaction of a business entity with regulatory authorities in the context of business process management, which is a key element of effective accounting and administration of tax and personnel procedures. The main types of information flows that accompany various business processes are considered, including hiring employees, submitting notifications about registration of changes in the location of the enterprise, submitting data on the receipt of fixed assets, issuing tax invoices and other accounting operations. Particular attention is paid to the taxpayer's electronic office as the main tool of digital interaction, which provides convenient and secure access to tax information, filing reports, receiving consultations and processing messages from regulatory authorities. The advantages and problematic aspects of communication through the electronic office are identified. At the same time, it is noted that a business entity can use alternative digital communication channels, including DPS web portals, chatbots, e-mail or specialized platforms for document exchange (for example, M.E.Doc, Fredo Zvit, Sonata, etc.), which allows optimizing internal accounting processes and increasing the flexibility of organizing information exchange. The article proposes an algorithm for organizing information interaction that systematizes the actions of a business entity regarding timely, reliable and secure informing of regulatory authorities, taking into account legal and technical requirements. The emphasis is placed on the importance of a systematic approach to managing information flows, which allows minimizing administrative risks, preventing the blocking of tax documents, optimizing business processes and increasing the efficiency of the business entity's functioning in the conditions of digitalization of accounting. The study demonstrates the practical importance of organizing information interaction to

ensure a balance of rights and obligations between the taxpayer and fiscal authorities, emphasizing the need to implement comprehensive procedures and digital tools in the field of business process management and accounting.

Ключові слова: *бізнес-процеси, інформаційна взаємодія, суб'єкт господарювання, контролюючі органи, облік, управління.*

Keywords: *business processes, information interaction, business entity, regulatory authorities, accounting, management.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах ведення бізнесу, в тому числі діджиталізації діяльності контролюючих органів, зростає роль інформаційної взаємодії між суб'єктами господарювання та контролюючими органами. Постійне оновлення нормативно-правових актів вимагає від суб'єктів господарювання організованості та адаптивності в процесі подання регламентованої інформації до контролюючих органів. Зростання кількості електронних сервісів та перехід до онлайн-комунікації потребують оптимізації підходів до управління інформаційними потоками в бізнесі. В умовах повномасштабної війни в країні технічні збої та нестабільність доступу до цифрових платформ ускладнює забезпечення своєчасності подання інформації. Окремі інформаційні обов'язки учасника бізнес-відносин по відношенню до контролюючих органів потребують комплексної внутрішньої координації між відповідальними особами у суб'єктів господарювання, водночас. Відзначимо, що наявність штрафних санкцій за формальні помилки в інформаційній взаємодії бізнесу та контролюючих органів обмежує гнучкість суб'єктів господарювання та посилює податкові ризики. Отже, дослідження питань, пов'язаних з підвищенням ефективності комунікації суб'єктів господарювання з контролюючими органами, є актуальним та створює основу для розробки напрямів удосконалення сучасної системи контролю та забезпечення стабільності суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукових колах питання інформаційної взаємодії між суб'єктами господарювання та контролюючими органами аналізуються як важлива складова сучасної системи адміністрування. Зокрема, фахівці Ізмайлов Я. О. та Єгорова І. Г. акцентують, що «європейський підхід до побудови ефективної системи взаємодії контролюючих органів у сфері оподаткування з платниками податків характеризується високим рівнем взаєморозуміння та професіоналізму» [3], що формує партнерську модель взаємодії в системі контролю.

Суттєва увага фахівців скерована на цифрову трансформацію в системі контролю, що зумовлює зміну форми і методів обміну інформацією. Погоджуємось з думкою фахівців Івашової Л. М. та Парубчак І. О., «цифровізація великою мірою перетворює фіскальну сферу, поліпшуючи ефективність та прозорість» [2], адже це є актуальною складовою оптимізації інформаційної взаємодії в системі контролю. Аналогічної думки дотримується фахівчиня Подольська А. А., зокрема, «податкові портали використовуються як сервіс для громадян, з метою цифровізації існуючих податкових процесів» [5], що свідчить про зростання сервісної складової взаємодії суб'єктів господарювання та контролюючих органів.

На думку фахівці Цюцяк А., Цюцяк І. та Цюцяк В., важливим етапом удосконалення податкового адміністрування є побудова ефективної цифрової системи обліку та аудиту податкових платежів, що має на меті підвищення якості та швидкості опрацювання фінансової інформації» [6]. Отже, загалом в науковій літературі простежується однаковість в акцентах на важливості партнерської моделі в системі контролю на засадах діджиталізації, стандартизації інформаційних потоків та розвитку сервісного підходу, що є передумовою формування якісного контролю, прозорості процесу взаємодії з контролюючими органами та зумовлює розробку ефективного організаційно – методичного підходу до оптимізації внутрішніх процедур суб'єкта господарювання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження інформаційної взаємодії суб'єкта господарювання з

контролюючими органами для підвищення ефективності управління бізнес-процесами та оптимізації облікових процедур.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективна взаємодія суб'єктів господарювання з контролюючими органами є важливою складовою сучасної системи державного управління, що забезпечує прозорість бізнес-процесів, сприяє належному виконанню законодавчих вимог та формує умови для сталого розвитку бізнесу. Інформаційна комунікація між суб'єктами господарювання та контролюючими органами здійснюється на засадах правової визначеності, своєчасності, повноти та достовірності наданої інформації. Зокрема, п.117.1 Податкового кодексу України визначає відповідальність за порушення обов'язку платника податків щодо подання заяв або документів для взяття на облік у відповідному органі Державної податкової служби, несвоєчасне інформування про зміну місцезнаходження чи невнесення змін до облікових даних [4]. Інформаційна взаємодія суб'єкта господарювання з Державною фіскальною службою здійснюється через низку різних потоків даних, що забезпечують контроль, обліку і своєчасне виконання податкових зобов'язань. Ці потоки формуються в процесі здійснення різних бізнес-процесів, які потребують офіційного інформування контролюючих органів.

Зокрема, при прийнятті на роботу нового працівника роботодавцем подається до Державної податкової служби Повідомлення про прийняття на роботу (перед фактичним допуском людини до роботи). Цей документ містить дані працівника, умови його працевлаштування та інформацію про роботодавця. Метою цієї інформаційної взаємодії є підтвердження легального оформлення трудових відносин, а також забезпечення контролюючого органу даними щодо податкового зобов'язання, що виникатимуть в процесі нарахування працівнику доходу у вигляді заробітної плати. Без такого повідомлення роботодавець не має права допустити працівника до роботи, адже в цьому випадку роботодавець для роботодавця передбачено штрафні санкції.

Аналогічно, при надходженні основного засобу (в тому числі на умовах оренди) суб'єкт господарювання має подати Заяву про об'єкти оподаткування

або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність (ф. 20-ОПП). Цей документ містить дані про адресу, характеристику та стан об'єктів, які використовуються у бізнес-процесах та можуть бути пов'язані із виникненням податкових зобов'язань. Зазначена інформація подається суб'єктом господарювання протягом 10 днів після появи нового об'єкта, зміни його параметрів або припинення використання. Отже, метою цієї інформаційної взаємодії є забезпечення контролюючого органу актуальними даними про місце провадження бізнесу та майно, завдяки якому буде виникати податкове зобов'язання. Відсутність зазначеної взаємодії може призвести до накладення на суб'єкт господарювання штрафних санкцій.

Відзначимо наявність важливої складової інформаційної взаємодії платника податку на додану вартість з контролюючими органами в частині формування податкової накладної при здійсненні операції з постачання товарів або послуг та її реєстрація в Єдиному державному реєстрі податкових накладних. Належне оформлення та своєчасна взаємодія суб'єкта господарювання з контролюючими органами є підставою для правильного відображення податку на додану вартість в обліку. Слід акцентувати: якщо заздалегідь не було проінформовано контролюючі органи щодо наявності об'єктів провадження бізнесу та оподаткування, електронна система може заблокувати окремі податкові накладні, тим самим ускладнюючи для суб'єкта господарювання проведення розрахунків з контрагентами та тимчасово зупиняючи можливість використання податкового кредиту.

Зазначені приклади є лише частиною цілісного інформаційного потоку від суб'єкта господарювання до контролюючих органів. Цей потік забезпечує постійне оновлення даних про об'єкти оподаткування, трудові відносини, інші бізнес-процеси, що дозволяє державі здійснювати належний податковий контроль. Для суб'єкта господарювання така інформаційна взаємодія є невід'ємною складовою бізнес-процесів, адже це формує легальність і прозорість бізнесу, реалізацію податкових механізмів та відсутність штрафних санкцій. Логічним продовженням цього інформаційного обміну є необхідність узагальнення всіх накопичених показників у формі податкової

звітності, адже саме звітність інтегрує дані про всі бізнес-процеси в єдину систему податкових зобов'язань.

Для упорядкування та спрощення інформаційної взаємодії між суб'єктами господарювання та контролюючими органами держава запровадила цифрові інструменти, серед яких ключове місце займає Електронний кабінет платника податків [1]. Саме він виступає основною безоплатною платформою, через яку Державна податкова служба організовує подання, отримання та обробку даних, необхідних для податкового адміністрування. Через цей сервіс суб'єкти господарювання отримують можливість уніфіковано та безперервно передавати інформацію про свою діяльність, що забезпечує прозорий, оперативний та юридично значущий обмін даними з контролюючими органами.

Електронний кабінет платника податків побудований як інтегрована інформаційна платформа, що забезпечує двосторонній обмін даними між суб'єктами господарювання та контролюючими органами. Його структура охоплює кілька ключових аспектів, кожен з яких формує власний тип інформаційного потоку, вплетений в загальну систему податкового адміністрування. Зокрема, приватна частина електронного кабінету являє собою сервіс для подання суб'єктами господарювання звітності, листування з контролюючими органами, подачі заяв, повідомлення та реєстрації документів. Також в цій частині реалізовано можливість перегляду нарахованих та сплачених сум податків, що створює зворотний зв'язок – від контролюючого органу до суб'єкта господарювання. Публічна частина Електронного кабінету платника податків забезпечує доступ до загальної інформації в контексті бізнес-процесів, довідників, реєстрів, отже, завдяки цьому формується інформаційний потік, спрямований на забезпечення відкритості та доступності базових даних, які суб'єкти господарювання можуть використовувати для коректного ведення обліку та формування звітності. В сукупності зазначені аспекти створюють кілька основних типів інформаційних потоків між суб'єктами господарювання та контролюючими органами (рис. 1).

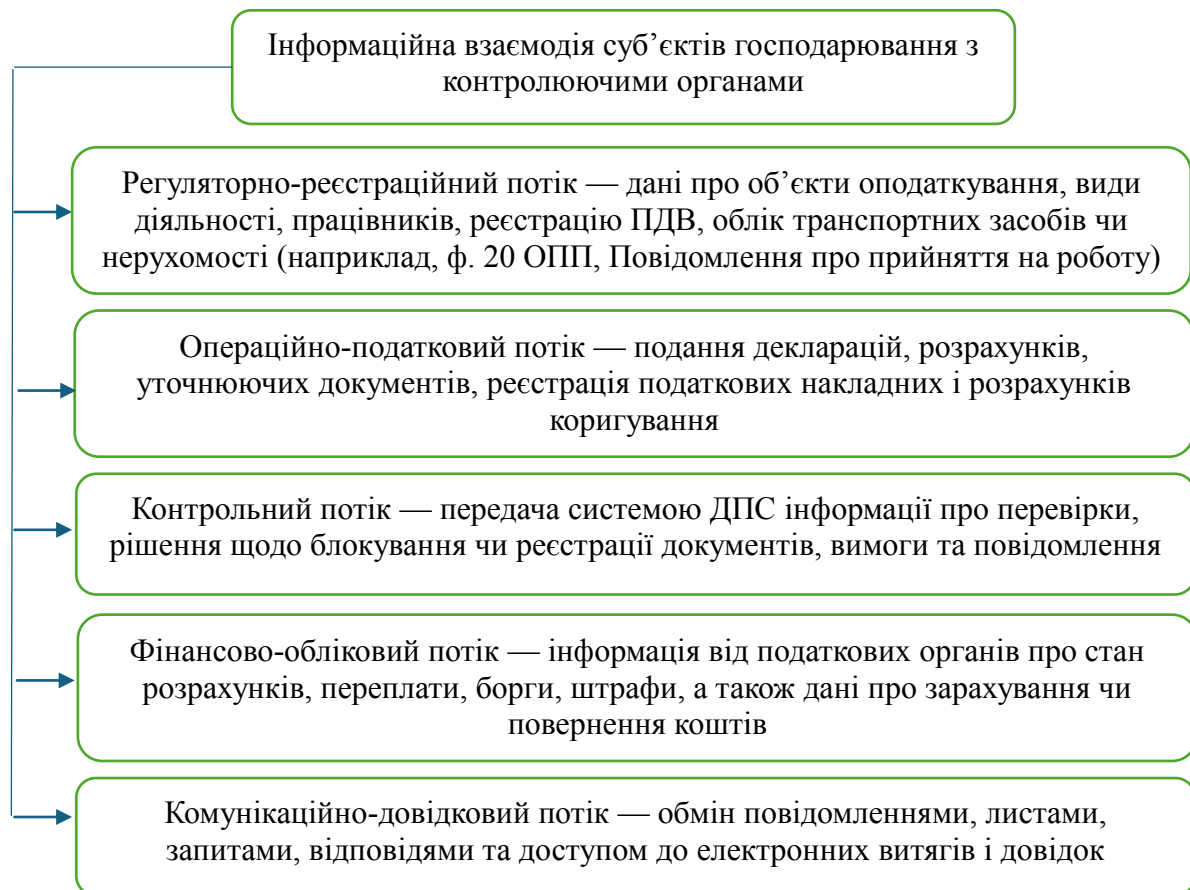

Рис. 1. Основні типи інформаційних потоків між суб'єктами господарювання та контролюючими органами

Джерело: сформовано авторами на основі [1] та власних висновків

Отже, електронний кабінет платника податків виступає ядром інформаційної взаємодії між бізнесом та державою, забезпечуючи безперервний, структурований та взаємопов'язаний рух даних, що охоплює всі етапи податкового адміністрування — від реєстрації об'єктів оподаткування (наприклад, при надходження основних засобів, прийнятті на роботу працівника) до узагальнення показників у звітності та контролю виконання податкових зобов'язань. До переваг цього діджитал-інструменту належить економія часу, оперативний доступ до актуальної інформації, високий рівень безпеки та конфіденційність даних, а також зменшення необхідності особистих візитів до податкових органів.

Водночас слід відзначити певні проблемні аспекти впровадження цифрових комунікацій, серед яких технічні збої, затримки в обробці запитів та обмежена функціональність сервісу. Особливо актуальними ці проблеми стають в умовах війни в країні, коли можливі відключення електропостачання та перебої з доступом до інтернету, що безпосередньо впливає на стабільність електронної системи. Також в сільській місцевості залишаються актуальними проблеми низького рівня цифрової грамотності. На думку фахівчині Подольської А.А., необхідним є автоматизація «спілкування між податковою та платником податків, впровадження автоматичних підказок, нагадувань суб'єктам господарювання про строки подачі декларацій та справлення податків, через той самий інтерфейс» [5]. Вважаємо доцільною пропозицію фахівців Ізмайлова Я. О. та Єгорової І. Г. щодо «залучення податкових консультантів до процесу взаємодії фіскальних органів і платників податків» [3]. Вчені акцентують, що такий підхід сприятиме синергії взаємодії, дозволяючи підвищити ефективність комунікації через «дотримання балансу прав і обов'язків, позбавлення платників податків зайвого адміністративного впливу та збереження за фіскальними органами достатніх повноважень з контролю за дотриманням законодавства» [3].

Водночас, суб'єкти господарювання мають гнучкість у виборі оптимальних інструментів для забезпечення своєчасного та ефективного обміну інформацією з контролюючими органами. Сучасна діджиталізація дозволяє суб'єктам господарювання обирати додаткові канали електронної комунікації з контролюючими органами на власний розсуд. Це можуть бути вебпортали, чат-боти, електронна пошта або спеціалізовані платформи для обміну документами (наприклад, М.Е.Дос, Fredo Звіт, Соната тощо). Використання альтернативних цифрових інструментів дає змогу інтегрувати податковий облік в загальну систему бізнес-процесів суб'єкта господарювання

В контексті оптимізації комунікації очевидною є потреба у систематизації дій суб'єкта господарювання щодо інформування контролюючих органів щодо бізнес-процесів. Пропонований на рис. 2

алгоритм дій забезпечує чітку послідовність заходів, що допомагають уникнути порушень термінів інформування контролюючих органів та інших помилок та є практичним інструментом для суб'єкта господарювання в контексті оптимізації обліку та управління бізнес-процесами.

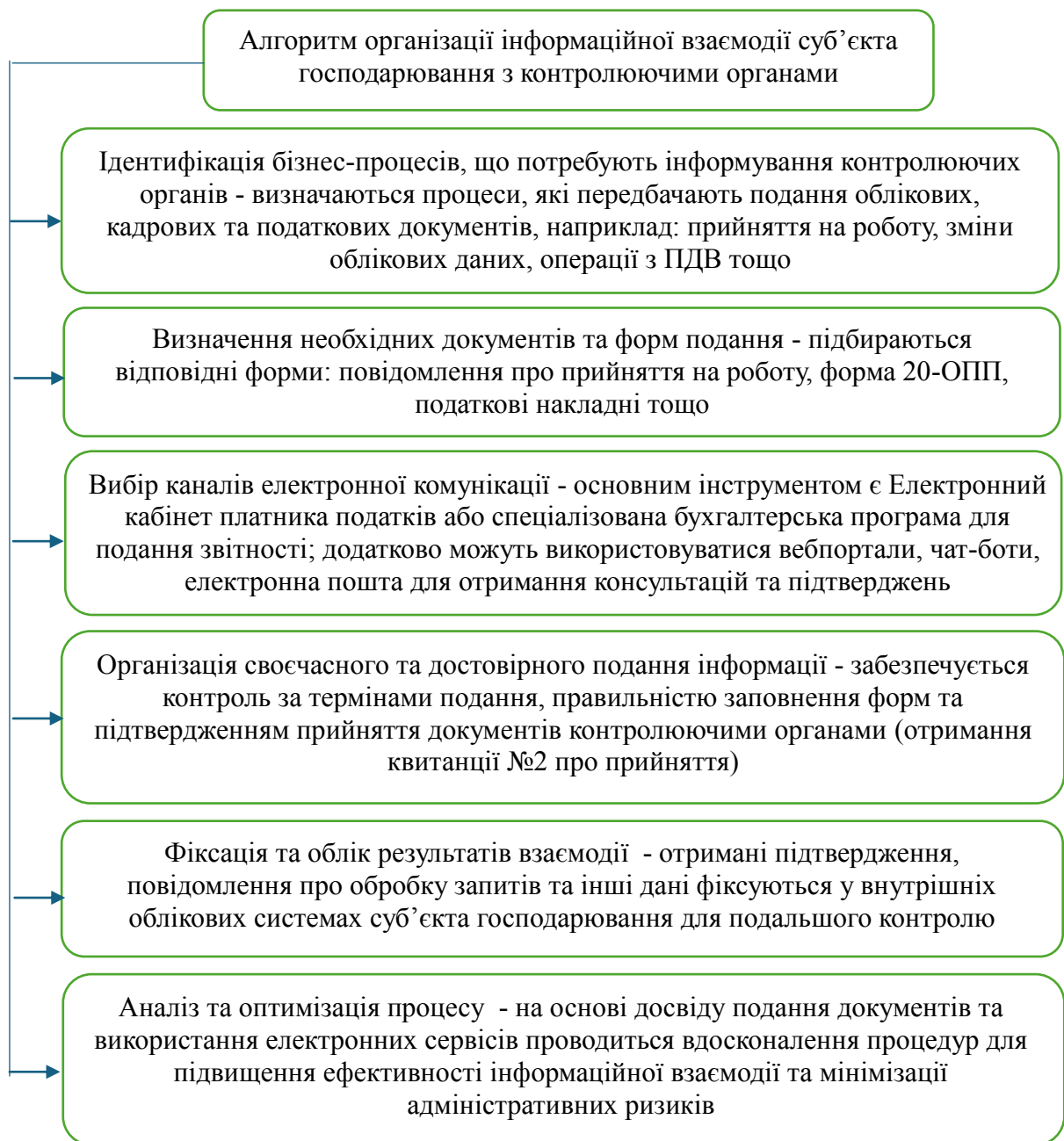

Рис. 2. Пропонований алгоритм організації інформаційної взаємодії суб'єкта господарювання з контролюючими органами

Джерело: сформовано авторами на основі власних висновків

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Інформаційна взаємодія між бізнесом та контролюючими органами - це не лише формальний обов'язок, але й важлива складова оптимізації облікового процесу та сучасного менеджменту бізнес-процесів. Забезпечення відкритого, зручного та безперервного інформаційного обміну значною мірою сприяє дотриманню податкової дисципліни, зниженню рівня тіньової економіки та підвищенню довіри до контролюючих органів та держави. Запропонований алгоритм систематизує дії суб'єкта господарювання щодо організації своєчасної, достовірної та безпечної інформаційної взаємодії з контролюючими органами, що дозволяє мінімізувати адміністративні ризики, оптимізувати бізнес - процеси, підвищити ефективність облікового та управлінського процесу суб'єкта господарювання в умовах цифрової економіки. Перспективами подальших досліджень є розробка ефективного інструментарію комунікації бізнесу та контролюючих органів на основі технологічних інновацій, що сприятиме зменшенню бюрократичних перепон та підвищенню безпеки інформаційних потоків.

Література

1. Державна податкова служба України. Електронний кабінет платника податків. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua> (дата звернення 08.11.2025р.).
2. Івашова Л. М., Парубчак І. О. Формування фіскальної культури в умовах цифровізації та її роль в детінізації економіки *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 4 (39). С. 33-42. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2023/4/6.pdf> (дата звернення 08.11.2025р.).
3. Ізмайлов Я. О., Єгорова І. Г. Шляхи вирішення проблем податкового консультування в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн. *Бізнесінформ*. 2020. № 7. С. 262-269. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-7_0-pages-262_269.pdf (дата звернення 08.11.2025р.).

4. Податковий кодекс України: Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 08.11.2025р.).

5. Подольська А. А. Тенденції діджиталізації податкових процедур та їх вплив на методи здійснення податкового контролю. *Juris Europensis Scientia*. 2022. Випуск 3. С.67-71. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/3_2022/13.pdf (дата звернення 08.11.2025р.).

6. Цюцяк А., Цюцяк І., Цюцяк В. Цифровізація податкової системи: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 4 (83). URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/83/1188.pdf> (дата звернення 08.11.2025р.).

7. Чернецька О.В. Інформаційна взаємодія з фіскальними органами як чинник підвищення ефективності податкового контролю. Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: Збірник наукових матеріалів Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 квітня 2025 р.). Дніпро: ДМетІ УДУНТ, 2025. С. 194-196. https://nmetau.edu.ua/file/2025_aktualni_problemi_sotsialno-ekonomichnih_sistem_v_umovah_transformatsiynoyi_ekonomiki.pdf (дата звернення 08.11.2025р.).

References

1. The official site of State Tax Service of Ukraine (2025), “Taxpayer's electronic account“, available at: <https://cabinet.tax.gov.ua> (Accessed 8 November 2025).

2. Ivashova, L. M. and Parubchak, I. O. (2023), “Formation of fiscal culture in the conditions of digitalization and its role in the de-shadowing of the economy”, *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, vol. 4 (39), pp. 33-42, available at: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2023/4/6.pdf> (Accessed 8 November 2025).

3. Izmailov, Ya.O. and Yegorova, I.G. (2020), "Ways to solve tax consulting problems in Ukraine using the experience of foreign countries", *Biznesinform*, vol. 7, pp. 262-269, available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-7_0-pages-262_269.pdf (Accessed 8 November 2025).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 8 November 2025).

5. Podolska, A.A. (2022), "Trends in the digitalization of tax procedures and their impact on tax control methods", *Juris Europensis Scientia*, vol. 3, pp. 67-71, available at: http://jes.nuoua.od.ua/archive/3_2022/13.pdf (Accessed 8 November 2025).

6. Tsyutsiak, A. Tsyutsiak, I. and Tsyutsiak, V. (2023), "Digitalization of the tax system: current state, problems and prospects", *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 4 (83), available at: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/83/1188.pdf> (Accessed 8 November 2025).

7. Chernetska, O.V. (2025), "Information interaction with fiscal authorities as a factor in increasing the efficiency of tax control", *Zbirnyk naukovykh materialiv Kh Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Current problems of socio-economic systems in the context of a transformational economy], DMetI UDUNT, Dnipro, Ukraine, pp. 194-196. available at: https://nmetau.edu.ua/file/2025_aktualni_problemi_sotsialno-ekonomichnih_sistem_v_umovah_transformatsiynoyi_ekonomiki.pdf (Accessed 8 November 2025).

Стаття надійшла до редакції 15.11.2025 р.